

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben hárhoz hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítésére vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, április 2.

Az utkaparás ismét hasznos.

— A megyei utak kezelése. —

A vármegyeház ma délelőtt olyanféle palotafordalom színhelye volt. Becsületes, — naiv becsületességű emberek vergődése volt ez egy hatalmas érdekszövetség karjai között és minden áron, szinte kétségbeesetten kerestek kibuvót.

Megtalálták-e? Sokan hiszik, hogy igen, de mi azt gondoljuk, hogy nem. A polyp karjai erősek, le kell csapdosni e karokat és csak így lehet menekülés. Addig hiába minden vergődés és ez csak az illetők mulattatására szolgál.

A megyei utak kezeléséről van szó, a melyet a vármegye intéző körei ősidőktől fogva a hirhedt ajánlati rendszer szerint intéznek, mert ez olcsóbb, mint a házi kezelés. Tényleg ez olcsóbbnak bizonyult mindenütt, de nem Biharvármegyében, mert itt sajátos helyzet állunk szemben. Évek óta ugyanis Biharvármegye összes kavicsbányáit két vállalkozó szedte magához és hogy a szabad verseny annál jobban tönkre legyen téve, az egyik vállalkozó még az állami kavicsbányát is kibérelte Tarczalon. A vállalkozóknak így igen könnyű dolog volt dominálni a megyei kavics szállítások fölött és ki is használták ezt az előnyös helyzetet. Idegen vállalkozó ide ugyan nem furakodott be, de a két vállalkozó nagyon szépen megtudott egyezni egymással. Ajánlataik között alig egy-két percet

különbség volt mindig és ha eszébe jutott volna valakinek az árlejtések eredményéről statisztikát vezetni, még hivebb fogalmat alkothatna magának mindenki az agyonütött versenyről. Hatalmas truszt ez, amerikai értelemben. A mikor ennek történetét búvároztuk, eszünkbe jutottak a világhírű amerikai vasúti trusztok, a melyekben milliókat tettek zsebre a trusztok intézői. Igaz, hogy itt nincs milliókról szó, hanem csak százazekről, de Biharvármegye sem Amerika. A kavics sem valami finom építő-anyag. Hiszen már a fenyőgerenda is versenyképtelen, ha nem vizen szállítják, hát még a kavics. A ki tehát rátette kezét a vidék összes kavicsbányáira, az dominálja a helyzetet.

A múlt időkben azonban nem származott ebből semmi nagyobb baj a megyei utkezelésre nézve. Az államépítészeti hivatal ugyanis az egységárat hozzá szabta a vállalkozók igényeihez, a vállalkozók azután a formalitás kedvéért engedtek néhány perczetet az egységárból és patriarchálisan létrejött a megegyezés. Gyurkovits Kornél főmérnök az aggkorral járó betegeskedése miatt nem az az ember volt, a ki szét tudta volna robbantani a trusztot és így gyönyörűséggel olvashattuk évről-évre a megtartott árlejtésekről szóló alispáni jelentésekből: »N. N. vállalkozó már csak azért is olcsóbban és jobban teljesítheti a munkálatokat, mert birtokában van X. kőbánya.«

No lám! ez csak elég nyomós ok!

Uj korszakot jelentett a megyei utkezelések tekintetében az új államépi-

tészeti főmérnök Kikinday Gyula kinevezése. Az új ember, új viszonyok között arra a nehéz föladatra vállalkozott, hogy az abnormis állapotokat szanálja. Leszállította a vállalkozók igényeihez mért egységárat.

A házi vállalkozók ekkor perczetfölemelésekkel pályáztak. Hogyan, mi módon, — mi nem tudhatjuk, de akad egyetlenegy ajánlattevő, aki a megyei ötéves százazekre menő kavicsszállításra 98%-os ajánlatot adott be. Ez nem más, mint Kemény Salamon aradi vállalkozó. Valószínűnek tartjuk, hogy az új vállalkozó az erélyes főmérnök eszköze volt a truszt szétrobbantására. Egyszerre azonban az új vállalkozó egy kérvényt ad be, a melyben kéri az ajánlata alól való föloldását azon a czimen, hogy az új érték-számítás következtében elszámította magát.

Korona és forint . . . Minden városban vannak most ilyen szenzációs tévedések. Vajjon most már ki számított itt jól? Kemény Salamon legalább annyira rosszul számított, hogy 6000 korona bánatpénzét is itt hagyta.

*

Sajnos, a kísérlet itt hajótörést szenvedett, az új főmérnöknek pedig most egy csendes opozícióval is szembe kellett szállani, a mely a vármegye tisztviselői között támadt. Előttük talán olyasféle »ifju óriás«, a főmérnök alakja.

Eléggé kiviláglott ez a közigazgatási bizottság mai ülésén, a hol a főmérnök egyedül maradt véleményével együtt. — Szunyogh Péter alispán pld. egy kérdés-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mi köze a görög egyháznak a magyarok megtéréséhez?

Irta: Dr. Karácsonyi János.

A gyűlölet nagyon rossz tanácsadó s egyszersmint roppant rossz utmutató az igazság keresésében. A XVII. században egy, a katolikus egyházat és különösen a római pápát gyűlölő protestáns tudós (egyébként hazánkfi) ezen helytelen utmutatótól vezéreltetve, kikiáltotta, hogy a magyarokat első ízben a görögök térítették meg s a latin szertartású katolikus hittérítők csak azt aratták le, amit mások vetettek.

Kerekedett aztán ebből olyan mese, hogy utóljára még a katolikus papok is Konstantinápoly felé kacintgattak, az apostoli szentszékek működéséről pedig (pl. a 1009-ben a nálunk járt Azo pápai követéről) szépségesen hallgattak.

Hiába tett ez ellen bizonyoságot a magyar nemzetnek görög hatás nélkül szükölködő nyelve, hiába bizonyítottak ellene a keresztény vallással összefüggő (az olaszoktól és ó-szlávoktól átvett) kölcsönzések, hiába mutattak ellenkezőt a magyaroktól használt keresztnevek, a magyar nyelv írása és olvasása, az emberek az ily közvetett bizonyítékokat nem, vagy csak na-

gyon nehezen értik és gyarló szokásuk szerint könnyebben hisznek a mesének, mint az igazságnak.

De utóvégre is az igazság a koporsóból kitor és eget kér. Végre a történettudomány kezében vannak a közvetlen bizonyítékok is, a melyekkel azon gyűlöletből hangoztatott és tudatlanságból sokfelé terjesztett mesét tökéletesen megsemmisíthetjük, annak utolsó gyökérszálat is kitéphetjük.

Mert, amint e taraczkfüvet soha ki nem irtjuk, míg csak utolsó bárcsak kisujnyi gyökérszálat ki nem húzzuk és meg nem égetjük, éppen úgy a történeti mesének sem lesz soha vége, ha csak el nem szaggatjuk annak összes gyökérszálat s a történeti igazság fényével és hevével meg nem perzseljük azokat.

A magyarok megtérését a görög egyháznak tulajdonító mesének négy gyökérszála van. Az első az, hogy a 950. táján megkeresztelkedett Gyula nevű főúr magával hozott volna egy kegyes életű, Hierotheus nevű és Theophylaktos konstantinápolyi pátriárkától Magyarországra püspökévé szentelt szerzetest.

A második az, hogy Gyula a »kormányá alatt álló Erdélyben a görög püspök által buzgón terjesztette a kereszténységet«. (Szabó K. szavai).

A harmadik, hogy Hierotheus sikeres működését bizonyítja a ma is ott lakó oláhok (románok) görög keleti hite.

A negyedik gyökérszála a mesének, hogy

éppen a görögöktől megtérített Gyulának lett volna egy Sarolta nevű leánya és ezt Gyécse (Géza) fejedelem vette volna el s ez birta volna rá Gyécse fejedelmet s vele együtt a magyar nemzetet is a keresztény hit elfogadására.

Szaggassuk el először a legfelső gyökérszálat, a negyediket.

Gyécse fejedelemnek 996-ban még élő neje, éppen az, akiről Querfurti Bruno oly röviden, de velősen írja: qua duce cristianitas coepta, »ő kezdette a keresztény vallást terjeszteni«, nem volt magyar leány, hanem lengyel hercegnő, mert csak ilyennek lehetett »Belenegini« (= Fehér asszony, esetleg Nagy-Asszony) mellék neve (Thietmar). Akár mennyire rugdaloznánk is ellene, kénytelenek vagyunk beismerni, hogy a magyar krónikák 1041 előtti időkről szóló részeik telvék hibákkal, ellenmondásokkal és így föltétlenül a Thietmártól is támogatott lengyel évkönyveknek (annales) van igazuk, amelyek szent István anyjáról, Gyécsi fejedelem nejeül Mesko lengyel fejedelem testvérét, Atleydot nevezik. A magyar krónikák olyanok, mint a megszorult poéták, akik szükségből elfogadnak akármilyen kínrimet. Irniok kellett e krónikásoknak valamint szent Istvánról s anyjáról s mivel a valót nem tudták, elfogadtak mindenféle mende-mondát. Ellenben a XIII. századbeli (a magyar krónikások egy részénél mégis régibb)

Ezeknek egyik éktelen példáját bemutattam: Századok. 1897. 292.

ben a főmérnök véleményével szemben kijelentette, hogy *ötet teljesen meggyőzte az illető vállalkozó az ellenvéleményről.*

Véleményünk szerint a szakértelem előtt meg kell hajolni a *laykus jóhiszeműségnek is.*

Ugyanezen gyűlésen került szóba a *Bihar-Pályi-Pocsaly* uttest kavicsolása. A legolcsóbb ajánlattevő volt itt *Ländler* vállalkozó *117 %-al.* Az ajánlatra *Kikinday* főmérnök kijelentette, hogy ilyen ajánlat mellett *előnyösebb a házi kezelés,* mert így az illető uttest burkolása keresztül vihető az egységárok szerint. A bizottság minden egyes tagja helyeselte a házi kezelés rendszerét s csak *Örley* Kálmán szólalt fel ellene és rámutatott arra, hogy *Baranyi* Ágoston alispánja alatt ilyen rendszer szeint kavicsoltak, de a közigazgatás hiánya miatt ez nem vált be.

Baranyi Ágoston alispán 1875-ben neveztetett ki Szilágyvármegye főispánjává, nagyon szomorú jelenség lenne tehát, ha 15—20 év óta Biharvármegye közigazgatása annyira sem javult volna, hogy miatta egy kavicsolást sem lehetne végrehajtani.

A kísérlet a házi kezeléssel mindenestre nem fog ártani, a vármegye nem vesz vele semmit sem, ha megcsinálja az erőpróbát, de gazdagodni fog ezeket erő tapasztalattal.

*

A megyei közigazgatási bizottságban e tárgyban keletkezett vitáról szóló részletes tudósításunk a következő:

Nagyvárad, Április 2.

Felolvassák az alispáni jelentést a *Bihar-Pocsaly—Pályi* ut kavicsolására megtartott versenytárgyalás eredményéről, mely szerint az árlejtésen csak egyetlen vállalkozó *Ländler* Ferenc pályázott és ajánlatában 17% fölemelést kéri az egységáraknak.

Örley Kálmán az iránt intéz kérdést a főmérnökhöz, hogy honnannvan az az általánosan tapasztalt jelenség, hogy most a vármegye minden kavicszállításánál fölemelést kérnek? Vajjon leszállították-e az egység árakat, vagy talán a szállítási viszonyok változtak?

Kikinday Gyula: Az egységárok méltányosan vannak megszabva, hanem itt egy nagy visszaéléssel állunk szemben. A vállalkozók nagy perccentire dolgoznak és én nem tehetek arról, ha én nem adhatok nekik éppen ilyen busás nyereséget. A helyzet itt az, hogy a szabadverseny ki van zárva, mert két vállalkozó kezében vannak a kavicsbányák s ezek dominálják a helyzetet. Én különben ebben az abnormis állapotban más mentő eszközt nem találok, minthogy a kavicszállítást házi kezelésbe vegyük át. Ezt a szóban forgó kavicsolást pld. *az egység keretében, házi kezelésben végre lehet hajtani.*

Hegyesi Márton: A főmérnök ez a kijelentése, engem *nagyon meglep,* mert hogy *ilyen állapotok legyenek a megyei utkezelésnél,* erről még nem hallottam. Én is úgy vélem, hogy meg kell ragadni az alkalmat és próbáljuk meg a házi kezelést.

Wallner Ödön szerint először tisztába kell hozni azt a kérdést, hogy honnan veszünk kavicsot? Vajjon az állam tud-e adni kavicsot tarczali bányájából, a mely tudvalevőleg szintén a vállalkozók kezében van.

Kikinday Gyula: Én úgy tudom, hogy az állam a múlt évben is 5000 km. kavicsot ajánlott föl megvétele a megyének. A kavicsolást különben úgy is lehetne kombinálni, hogy kavicsot szolgáltatna a megye pld. a tarczali kavicsbányából.

Örley Kálmán: Elvöl nem ajánlja a tisztviselők és mérnökök fölhasználását ilyen célra, mert ez csak gyanúsításokra vezetne és nagy terhet rak a tisztviselők vállaira. Ő emlékezik arra, hogy *Baranyi* Ágoston alispánja idejében megpróbálták már ezt a rendszert, de csütörtököt mondott az egész.

Radnay Farkas kanonok: Azt hiszem t. bizottság, hogy a szállításnak a főmérnök ur által kombinált részére először ki kellene kérni a vállalkozó véleményét, hogy hajlandó-e így elvállalni a kavicsolást.

Kikinday Gyula: Szükségtelennek tartom ezt az illető vállalkozótól megkérdezni, mert én biztosítom arról a bizottságot, hogy *ezt a szerződést a kereskedelmi miniszter nem fogja jóváhagyni.*

Beöthy László főispán: Ez az első eset,

hogy felmerül itt a házi kezelés eszméje. *Érdemesnek tartja,* hogy foglalkozzon ezzel a bizottság, mert az még is abnormis állapot, hogy az árlejtésre csak egy vállalkozó ad be ajánlatot.

A bizottság ezután szinte végtelenig nyúló vita után megbizta az alispánt az intézkedések megtételével, illetőleg, hogy adatokat szerezzen be a tarczali állami kőbánya jogviszonyáról a vállalkozókhoz.

Ezután került tárgyalásra *Kemény* Salamon aradi vállalkozó hírhedt *lévesztelt* ajánlata.

Az aradi vállalkozó ugyanis a megyei közgyűlés minapi határozatára értesítette a megye alispánját, hogy nem hajlandó megkötni a szerződést, ennél fogva 6000 korona bánatpénzét odahagyja. *Szunyogh* Péter alispán ennek alapján a legközelebbi ajánlattevővel, *Glasner* Salomonnal a szerződést megkötötte az ötévi kavicszállításra nézve.

Kikinday Gyula: Kérem tekintetes bizottság ezt a szerződést is fölterjeszteni a kereskedelmi miniszterhez. Különben ezen szerződést illetőleg is *biztosíthatom a bizottságot, hogy a kereskedelmi miniszter nem hagyja jóvá.*

A flumei kormányzó

állása megrendült *Szapáry* László grófnak távozása csak igen rövid idő kérdése; már utódját is emlegetik: gróf *Batthyány* Lajos volna, a ki elődje is volt. Gróf *Batthyány* Lajos Fiumében igen népszerű és neki talán inkább sikerülhet a fiúmeieket visszahódítani és a magyar állameszmének megnyerni. *Batthyány* idehaza is általános rokonszenvenek örvend és így kétszeresen jó kapocs volna az anyaország és Fiume között. Eddig más jeleltet nem is emlegetnek és ha *Batthyány* hajlandó lesz régi állását ismét elfoglalni, nem is fognak mást emlegetni.

Los von Rom, — Los von Oesterreich.

Előre is bizonyos lehetett fölöle mindenki, hogy a los von Rom mozgalmát a los von Oesterreich jelszava fogja követni. Hiszen az egész vallási lázadás, csak állászó takarója volt a politikai lázadásra izgatásnak.

lengyel évkönyviróktól senkisék kérdezte, sem nem követelte, hogy mondják meg, ki volt szent István anyja? S ha mégis leírták, csak azért tették, mert ezt ott találták abban a régi XI. századbéli följegyzésekben, melyek előttük állottak s melyekben ez, mint történelmi nevezetesség, az egykoruzakat általában, a lengyeleket pedig a királyi házakkal való rokonság miatt különösen is érdeklő esemény foglalt helyet.

Szétszakad ekkép a Gyécse és Sarolta, illetőleg Gyula és Gyécse között képzelt kapocs s megsemmisül a mese negyedik gyökérszála.

A harmadik gyökérszál kitépése, mihelyt a történelmi adatokat elfogulatlanul vizsgáljuk, szintén nem kerül fáradságba. Hierotheus nem téríthette keresztény (gör. kel.) hitre az oláhokat (románokat), mert akkor még nem laktak Magyarországon s így Erdélyben sem. Gondoljunk csak arra az egyre, hogy az oláhok 1646-ig legalább hat századon át a bolgár-szláv liturgiát használták s mindjárt feneketlen mesének bizonyul az, hogy őket görög, Konstantinápolyból, a bolgárok ellenségétől küldött püspök térítette volna meg.

Mindezeket azonban többé-kevésbé eddig is tudtuk. De még sem mert történetíróink legtöbbje e mesével szakítani, mert a mese másik két gyökérszála: Gyula sikeres működése és Hierotheus püspökké szentelése nagyon is erősnek tűnt föl szemükben. Az 1058-ban író Ked-

renosz (és egyedül ő, nem pedig Skylitzes, mint hittük) görög író világosan beszél e kettőről s eddigelé nem volt elég adatunk, csattanós bizonyítékunk arra, hogy Kedrenosz nagyításáról és hazugságáról meggyőződhesünk.

Most azonban a régi, Gyula főur sikeres működéséről szóló állítást megdöntő, de csak közvetett bizonyítékok mellé megkerült a nyiltan szóló tanu is. 1896-ban Jágics V., a szláv nyelv jeles és hírneves tanára, figyelmeztette *Thallóczy* Lajos magyar történetírót egy XIV. századbéli, görögül fordított szláv nyelvemlékre. Ez emlék is elmondja, a mit Kedrenosz a két magyar főur, Gyula és Bules, megkereszteléséről beszél, de hozzáteszi, amit a magyar történetírók eddig nem tudtak: »De mielőtt a görög püspökök jóformán országukba jöhettek volna és őket az Írás szavaival megoktathatták volna, legott egyike a két vezérnek, az István nevű, az igaz keresztényen hittel eltöltve meghala, ki sok, Istennek tetsző cselekedetet mivelvén, békén tért a mennyei birodalomba. Csakhamar keletről, éjszakeről és délről számos nép tört elő, sok rázkódás és ijedelem fogta el a görögök birodalmát, úgy hogy ezt a paeon (magyar) népet hamarjában nem tudták megerősíteni a (keresztény) hitben. És saját nyelvükön írott könyveik sem valának. Mely reájuk nézve alkalmas téllenségét látván a latinok, Rómából fölkerelkedtek s a paeonokat, kik ugroknak

¹ V. ö. Mátyás Fl. Történelmi egyezések és tévedések. Akadémiai ért. XVI. 15.

neveztetnek s a többi velük szémszéd nemzeteket: a hunokat és ipidákat könyveikkel és írásaikkal istentelen hitükre térítették.¹

Elmondhatjuk erre: Ex ore tuo te iudico. A megkeresztelt főurak közül Bulesról maga Kedrenosz is bevallja, hogy nem használt neki a keresztviz s akasztófára huzták, a szláv nyelvemlék jámbor és kékés halállal elköltöző István főura tehát csakis Gyulával lehet egy. (István lévén az ő kereszttségben kapott neve.) Ime tehát a bizancki egyház bevallja, hogy Gyula-István főur hazatérése után »legott» meghalt. Nem is volt ekként ideje sikeres térítésre s ezen mese kitépi a történelmi mese második gyökérszálát.

Megmaradt még ekként Kedrenosz abbeli tudósítása, hogy Theophylaktos konstantinápolyi pátriárka Hierotheust Magyarország püspökévé szentelte föl s ez Magyarországra jöven, itt sok embert megtérített. Ez a legerősebb gyökérszála az állítólagos görög térítésnek.

Szerencsére itt még könyebben hazugságon csíphetjük Kedrenoszt. — Kedrenosz előadása szerint a két főurnak megkeresztelése mindenestre 955. előtt történt, még pedig ha Konstantinos Porphyrogenata csak keresztény embert fogadott barátjánál (ephilos), akkor 948. vagy 949-ben, mert 949-ben irt művében világosan mondja, hogy Termas Árpád dedunokája (= Gyula-Istvánnal?) és Bulch karchas barátjai (philos) lettek. Amde Luitprand a pá-

¹ Századok. 1896. 201.

Tudjuk, hogy a vallási lázadás aknamunkája nem sikerült s most a Schönerer párt, (mely természetesen nem antiszemita) tegnap értekezletet tartott, s azon nyílt színt vallott.

Az értekezleten, mintegy 4000-en vettek részt s nagy lelkesedéssel egy revolutiót fogadtak el, oly értelemben, hogy szükséges törvényesen megállapítani, a német birodalommal való szervezeti összefüggést.

Jó köpeny az a liberálizmus, ime egész Ausztriát alá lehet dugni.

A hirdetési bélyeg eltörlése.

A magyar ipar és kereskedelem legközelebb nagy nyúgtól fog megszabadulni: *Lukács* László pénzügyminiszter ma nyújtotta be a képviselőháznak a hirdetési bélyeg eltörléséről szóló javaslatot. Ez a bélyeg anomalia volt, melyet már mindenütt — még Ausztriában is — régen eltörltek. Nálunk maradt meg legtovább, noha az államnak alig jövedelmezett valamit és csak szekatura volt a hirdetőknél és lapvállalatoknál egyaránt. Legfőbb ideje volt ezt a terhet levenni a hirdető közönség vállairól. Azt hisszük, hogy senki sem fogja a hirdetési bélyegyet siratni. A javaslat különben így szól:

Törvényjavaslat a naptárak, hirdetések, hírlapi beiktatások külföldi hírlapok és időszaki lapok bélyegkötelezettségének megszüntetéséről. 1. §. A naptárak bélyegkötelezettsége 1900. évi december hó 31-ikén, a hirdetések, hírlapi beiktatások, külföldi hírlapok és külföldi időszaki lapok bélyegkötelezettsége ellenben 1900. évi június hó 30-án megszűnik; az ezen időpontokig bezárólag esedékessé váló ilyen bélyegilleték azonban szabályszerűen lerovandó, el nem engedhető. 2. §. Az 1900. évre szóló, el nem kelt bélyegzett naptárak után lerótt bélyegilleték, a mennyiben a naptárakat a kiadó az illetékes pénzügyi hivatalhoz 1900. évi december hó 1-ig beszolgáltatja s a mennyiben azokon a használatnak semmi nyoma nem látható, — készpénzben visszatérítendő. Más jogcímen az 1900. évre szóló naptárak után lerótt bélyegilleték sem részben, sem egészben vissza nem téríthető. Az 1901. évre szóló naptárak már az 1900. év folyamán alatt bélyegtelenül kiadhatók és áruba bocsáthatók. 3. §. Jelen törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

vai diákon, később cremonai püspök világosan mondja 968-iki, konstantinápolyi követségének leírásában: »Romanus Imperator filium suum Theophylactum, eunuchum, patriarcham constituit.«¹⁾ Ha pedig Theophylaktost a 959—963. közt uralkodó Romanos császár tette konstantinápolyi pátriárkává, akkor ez 959. előtt nem is volt pátriárka s így nem szentelhetette fel Hioretheust 955. előtt Magyarország püspökévé; annál kevésbé, mert kineveztetésekor, 959—60. táján még csak 16 éves volt.

Ezzel szétszakad a történeti mese első és legfőbb gyökérszála. A hírhedt Hioretheus püspök alakja ködként szétfoszlik s nem akadályozza többé a tiszta látást.

Mivel tehát a két magyar főúr közül az egyik csak szinből keresztelkedett meg, a másik pedig megkeresztelése után rögtön meghalt és semmiféle görög papot nem hozott magával, a fölvetett kérdésre: mi köze a görög egyháznak a magyarok megtéréséhez? ezen rövid, de velős, sérteni nem akaró, csak a valóságot kifejező szóval válaszolhatunk: semmi.

¹⁾ Migne. Patrologia CXXXVI. 984. 1. Egyéb források szerint 945. ápr. 8-tól 999-ig szent Polyeuct volt a konstantinápolyi pátriárka. Grosses Universal-Lexikon XXVIII. 1297. 1.

Munkások nyomora.

A budapesti munkaközvetítő intézet kimutatást küldött be nekünk, melyben pontosan beszámol arról, hogy az intézet útján hányan keresnek és hányan kínálnak munkát?

Igen szomorú statisztika, melyből csak egyszerű rátekintésre, minden tanulmányozás nélkül kitűnt, hogy irtózatossá aránytalanság van munkakeresés és munkaadás között. Sok ezer embernek nincsen foglalkozása és nincsen kilátása, hogy legyen, mert néhol ezer ember vagy több munkakeresővel szemben nem áll egyetlen munkaadó.

Ime néhány példa:

Munkát keres: Asztalos 1149 ad 6. Bádógos 176 (2). Fém- és vasesétegyes 216 (2). Fém- és vasöntés és ezzel kapcsolatos munkálatok 1690 (49). Földmunkások 1023 (0). Fűtési és világítási alkalmazottak 55 (0). Gáz- és vízvezeték szerelők 90 (0). Gépkészítők 201 (0). Kárpitosok 73 (0). Kereskedelmi alkalmazottak 1250 (9). Kocsisok 470 (0). Kovácsok és lakatosok 1699 (3). Kőművesek 660 (8). Mázolók és szobafestők 409 (0). Mészárosok és hentesek 172 (0). Molnások 90 (0). Nyomdászok 122 (1). Pinczerek 273 (1). Raktározók 79 (0). Rézkovácsok 30 (0). Szabók 312 (67). Szigyártó 37 (0).

Idáig csak férőmunkásokról van szó és persze nem az összes iparágakból. A benntartott sorozat csak szemelvény. Összesen 12.848 férfi keres alkalmazást és csak 399-nek kínálnak olyat. Ezekhez jön 857 munkanélküli asszony, kik közül csak 64-nek jut alkalmazás.

Az intézet keretében tehát annyi a jelentkező, hogy 13.242 embernek akarva sem tudnak foglalkozást adni. És ez nem mind. Hány van, a kinek a munkaközvetítő intézet létezéséről fogalma sincs és hány, a ki nem mer odamenni, mert fél az új intézménytől. Nagyon kevésre becsüljük, ha azt mondjuk, hogy a főváros területén 50.000 embernek nincs munkája és hogy ennek a nagy tömegnek a fele éhezik.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, ápril 2.

Perczel Dezső elnök bemutatja *Vancsó* Gyula, a *mária-radnai* kerület új képviselőjének megbízó levelét.

Minden oldalon zajos éljenzés támad, mikor *Lukács* pénzügyminiszter betérjett a *naptár és hirdetési bélyeg eltörléséről* szóló törvényjavaslatot. A törvényjavaslatot a pénzügyi bizottsághoz utasították.

A hirdetési bélyeg a törvényjavaslat szerint *június 30-án*, a naptárbélyeg 1900. december 31-én szűnik meg.

A napirenden az 1900. évi *állami költségvetésről* szóló törvényjavaslat van.

Neményi Ambrus előadó röviden elfogadásra ajánlja a törvényjavaslatot. (Helyeslés jobbról).

A néppárt bizalmatlanságának oka.

Zichy János gróf megemlékezik a szabad- elvű pártok az obstrukciós időkre való bőbeszédűségéről a belügyi, kereskedelmi és földmívelési tárczáknál és arról a némaságról, melylyel a szabadelvűpárt a honvédelmi és pénzügyi tárczákkal szemben viselkedett. Nem akarja ezt a jelenséget bővebben fejtegetni, csak rámutat. A földmívelési miniszter kiemelte, hogy ő a liberálizmus híve. Ne keressük az ellentéteket, hanem az érintkező pontokat.

Szól a néppárt keletkezéséről. Ez első sorban az egyház megsebesítése folytán keletkezett. Tagadják, hogy sebek volnának. Pedig hiába tagadják, mert már a *protestáns* vezérégyéniségek is beismerik.

A szólo ennek igazolására felolvassa a protestáns vezérek nyilatkozataiból vett ama szemelvényeket, melyek nemrég a *Budapesti Hírlapban* megjelentek. Baj van az egyházi éle-

terén mindenütt. A *felekezeti különiség* első sorban a protestáns egyháznak árt és ez az oka a protestáns papok mindjobban tapasztalható hiányának, a mint ezt a protestáns férfiak is bevallják. A szólo nagy rokonszenvvel emlékezik meg a protestáns papságról, mely oly lelkesedéssel lobogtatja a hazafiság zászlóját. *Ne higgye a protestáns papság és világ, hogy a néppárt ellene keletkezett.* A néppárt azért keletkezett, hogy azt, a mit a radikális egyházpolitika a kereszténységtől elrabolt, azt visszahódítsa. A *revízió* gondolata soha sem állott előtte áttetszőbben, világosabban, mint most, mikor az összes egyházak segítségért kulcsolják össze kezeiket. Kéri a hatalom birtokosait, hogy vonják vissza az egyházpolitikai törvényekből azt, a mi a legkárosabb és javítsák azt, a mi javításra szorul. Legjobban a mai helyzet bizonyítja be előtte azt, mily szükséges a revízió. Az egyházpolitikai törvények nem tudnak a népbe felszívódni, örökös surlódás okai és folyton feltámad nyomukban a felekezeti gyűlölet. Szaporodnak a bajok, fölmerülnek a szociális kérdések, melyek szintén összefüggnek a felekezeti bátyák összeomlásával. A törvényjavaslatot, minthogy az a kormány iránti bizalomnak kifejezése, nem fogadja el. (Helyeslés).

A Kossuth-párt.

Kossuth Ferenc: Nem követi az előtte szólót. — A felekezeti különiség kidomborításának a templomban van a helye. Itt mindenki magyar hazafi és az ország érdeke nem az, hogy itt újból a felekezeti villongás kísértessen. (Helyeslés.) A párt megbízásából kijelenti, hogy az approprációt a kormánynak nem szavazza meg, mert ennek megszavazása a politikai bizalmat involválná. Kifejti a függetlenségi párt álláspontját. Kifogásolja a javaslat 14. §-át, mely a honvédséget, mint a közös hadsereg kiegészítő részét tekinti. Áttérve a közös ügyre, kijelenti, hogy vámközösség csak vámszövetséggel létesíthető. Deák Ferencnek 1868-iki beszédeiből idéz. Ezek az idézetek igazolják, hogy Deák Ferencnek az volt a nézete, hogy az 1867-iki kiegyezési törvény nyomán a nemzet tovább haladhat, azt tovább fejlesztheti. De a kormányok mindig engedtek. Engedtek a vámuigyben, engedtek a hier-jelen-ügyben, engedtek a brassói román iskolák ügyében.

Szell Kálmán miniszterelnök: Oh nem!

Kossuth Ferenc: Nagy hálával venné, ha *Szell* okmányilag igazolná, hogy más kormánytól nem fogadott el pénzt.

A törvényjavaslatot nem fogadja el.

Az adómentes létminimum.

Molnár János határozati javaslattal él. Utasítatik a t. kormány oly törvényjavaslatnak mielőbb való benyújtására, mely bizonyos létminimumot állapít meg és az származzék akár a földbirtokból, akár egyéb jövedelmi forrásból, minden és így az egyenes adóktól is mentesíti. (Helyeslés balfelől.)

Ajánlom a javaslatot elfogadás végett, a mig ez meg nem történik, nem szavazhatom meg a tárgyalás alatt levő törvényjavaslatot.

Az Ugron-párt.

Ugron Gábor nem szavazza meg a törvényjavaslatot, mert a kormány iránt bizalommal nem viseltetik. A kormány nagy nehézségek közt nem bírja azt a határozott vezetést, mely legyőzheti a külső és belső bajokat. — Ausztriával való viszonyainkban csak kísérletezünk, melyek csak néha bírják a törvényszerűség látszatát. Ausztriával szemben kormányunknak csak császári kirendeltséggel van dolga, éppenugy, mint a hogy kirendelhetnének kilenc ezredest, vagy kilenc őrmestert, hogy intézzék a Magyarországgal való kiegyezés ügyeit. A mostani pénzügyi válságot a nemzet politikai áradatának köszönhetjük. Németországban kiűtött a pénzügyi válság, ez átment Ausztriába és onnan hazánkba. A német politikának való hódolás és a németek iránt

való folytonos előzékenység szomorú helyzetet teremtett Magyarország közgazdasági életének. Ha áttekintjük Magyarország anyagi életét és látjuk, hogy az Osztrák-Magyar bankban ma körülbelül 200 millió adómentes bankjegy tartalék van és hogy három hónappal ezelőtt több mint száz millió korona adóköteles bankjegy volt forgalomban, tehát körülbelül 400 millió koronával kevesebb bankjegy van forgalomban, mint volt ezelőtt 3-4 hónappal. A tőkehiány folytán a vállalkozási kedv pang és minden üzleti tevékenység szünetel. A kormány tesz egyetmást meg a fővárosi intézetek és vállalatok érdekében, de nem tesz semmit a vidéki vállalatok és pénzintézetek érdekében. — *A vidék el van hagyva.* Állami, vagy politikai cél az, hogy ily nehéz időkben, az Osztrák-Magyar bank 280 millió bankjegytartalékot halmoz fel akkor, mikor az országban az üzleti tevékenység pénzre vár és pénz után kiált?

A helyett, hogy az általános anyagi pangás orvoslására törekednek a társadalom és a képviselőház, itt vitatkozások folynak, hogy agrarizmus, vagy merkantilizmus legyen.

A felekezeti harc.

Hasonló kínos és veszedelmes az a politikai irányzat, mely az utóbbi időben felütötte fejét, mely a felekezetiiséget akarja a magyar politikába bevinni.

Minden nemzetiségi egyház Magyarországon egy külön egész egyházat képez, csak a magyar faj az, mely különböző egyházakra van szakítva. A ki a felekezeti politikáját hirdeti és az egyik felekezetet a másikkal szembe állítja az csak a magyar faj társadalmi életének szétrombolására törekszik. Elérkezett az ideje annak, hogy az a mult, a melyet annyian elítélünk, eltemetessék és a jövőnek ajtaja megnyitassék.

De miután a kormány nem akarja a multat lezárni és eltemetni, nincs bátorsága a jövőre ajtaját megnyitni és mert a kormány a jövőre előkészítésében nem Magyarország önállóságának és függetlenségének fejlesztése irányában fejt ki tevékenységét, a költségvetési törvényjavaslatot nem fogadom el.

Pichler Győző: Tiltakozik az ellen, hogy a felekezeti kérdéseket bevigyék a politikába. Árulást követ el, ki ezt teszi.

Buzáth Ferencz: Akkor lépjen ki az Egyetértéstől.

Pichler: A nemzetnek megvetéssel kell sujtani azokat.

Buzáth: Magyar Szó! Egyetértés.

Pichler: Aggodalmát fejezi ki ezután az ország kétes pénzügyi helyzete felett. A valuta szabályozása befejezve nem lett s ez az oka, hogy a külföld előtt hitelünk nincs.

Bírálja ezután a kvótabizottságok eljárását. A költségvetést nem fogadja el.

Elnök a vitát bezárja.

A miniszterelnök válasza.

Széll Kálmán miniszterelnök: Furcsának találja Molnár János kérdését, hogy mi hát a parlament hivatása, — egy közel 3 havi budget vita után. Persze, úgy érti a képviselő ur, hogy a parlament akkor felel meg hivatásának, ha ő egy javaslatot ad be — s azt rögtön elfogadja. (Derűtlenség.) Ujból kifejti álláspontját az osztrák kvótabizottsággal szemben. Ő határozottan kijelentette, hogy csak oly bizottsággal lehet tárgyalni, melyet a reichsrath törvényesnek ismer el.

Nem áll az, hogy mi a német tőkével szemben bizonyos alárendeltségben vagyunk. Igenis, van a német tőkének bizonyos hatása. De ez meg volna, ha nem volnánk vele szövetségben is, mert ez a nagy tőke természete. Micsoda logika az, hogy azért van nálunk nagy pénzsűke, mert az Osztrák-Magyar Bank főlhalmozza a sok pénzt. Hát szándékosan teszi ezt? Hát nem inkább kibocsátaná a pénzt? Ez kérem egy felfordított pyramisra épített állapot volna.

Molnár Dezső: Ott is van!

Széll: Az okoskodás van ott! Hiszen a bank a pénz bentartásával minden nap egy jelentős kamatmenyiséget vesz. De a viszonyok kényszerítik rá.

Ő meg lesz elégedve, ha hajóját jól tudja irányítani a hullámok fölött. Hogy a hullámok ne legyenek azt ő nem akadályozhatja meg, hiszi, a jó irányítás, ha célja felé biztosan haladva megy, nem oly megvetendő siker, mint feltűntetik. (Zajos helyeslés a jobbon és közepén.)

Elfogadja azt az állítást, hogy mi engedünk volna Ausztriával szemben az egész vonalon. Ha ezt tette volna akkor nem lett volna tavaly annyi baja Ausztriával. Azt az indoklást, melyet Kossuth mondott nem veheti komolynak. (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk!)

Végül a földmivelési és belügyi tárczára nézve azt mondja, hogy azok igen szép vitát provokáltak. Ami azt illeti, hogy a kultusz- és honvédelmi tárczával, a szabadelvűek nem tartották szükségesnek a vitába menni

Olay Lajos: Le lettek fúva!

Széll: Ha ez baj, azon az ellenzék segíthet volna. (Derűtlenség a jobbon.)

Végül a néppártnak azt feleli, hogy az a párt, melynek zászlójára a *revízió* van írva, az a párt, mely az egyházpolitikai vita lezajlása után helyreállított rendet (Ellenmondás a néppárton) ilyen jelszavakkal akarja megbántani, a felekezeti izgalmakat újra felkeltetni. (Viharos helyeslés a jobb oldalon. — Zajos ellenmondás a néppárton) — az a párt mindent állíthat, csak azt nem, hogy hidat épít és sebeket gyógyít. (Viharos ellenmondás a néppárton, zajos helyeslés a jobbon.) A vallásfelekezetek közti békének megbontását nem tartja az ő liberális programjával megegyezőnek. Az egyházpolitikai alkotások beváltak. (Ellenmondás a néppárton) Ezek mint modern intézmények

Rakovszky: Az az! Modern!

Széll: Európaszerte csak előnyére voltak az államoknak. A közegyenlőség elveinek megfelelőleg egyenlőnek tart minden vallást: katolikust, protestánst, zsidót stb. (Zajos helyeslés a jobbon.) Mindenki legyen boldog saját hite szerint. Mi nem tagoljuk szét ezt az országot. A magyar politikának nem lehet ez célja, ily állásponton nem fogjuk az országot népesíteni.

Ajánlja a költségvetés elfogadását. (Hosszas, percekig tartó viharos taps a jobbon, mely meg-meg ujul.)

Őt perc szünet.

Szünet után.

Lukács László pénzügyminiszter kijelenti, hogy a Molnár János határozati javaslatát nem fogadhatja el, mert az pénzügyi szempontból veszélyes. Fölösleges is a határozati javaslat, mert exozójában benne van lényege.

A Ház a törvényjavaslatot általánosságban elfogadja és úgy Kossuth, mint Molnár határozati javaslatát mellőzi.

Ezután elnök kijelenti, hogy a legközelebbi ülés holnap lesz.

Ezzel az ülés véget ért.

Most *Széll Kálmán* helyéről felemelkedik és kifelé megy, ekkor a liberális párt frenetikus éljenzésbe téveszti, a mai liberális szellemű beszédéért. (Ugyátszik a liberális párt frakciói félnek — az új választásoktól.)

A vármegye az elmúlt hónapban.

— A közigazgatási bizottság ülése. —

Nagyvárad, április 2.

A vármegye közigazgatási bizottsága ma délután tartotta meg rendes havi ülését.

Jelen voltak dr. *Beöthy László* főispán elnöke alatt:

Szunyogh Péter alispán, dr. Wallner Ödön, t. főügyész, Hranyiczky Károly árvaszéki elnök, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós kir. pénzügyigazgató, Kikinday Gyula kir. főmérnök, id. Gálbori Sámuel, Hegyesi Márton, id. Markovits Károly, Orley Kálmán, Radnai Farkas, Szunyogh Szabolcs, továbbá alispáni előadóként: Baranyi András és Keszthelyi Zoltán tb. főjegyzők, dr. Cziffra Kálmán és Balogh Elemér aljegyzők, végül tanfelügyelői előadóként Szemes Imre kir. s. tanfelügyelő.

Az alispán havi jelentése.

E szerint a lefolyt március hónapban volt 5 havas, 8 esős, 8 felleges és 10 tiszta nap.

Uralkodó kórokként valamennyi járásban az emésztési és lélegzési szervek bántalmái, egyes helyeken azoban influenza is fordultak elő, általában kedvező lefolyással,

A egészségügyi állapot kedvezőlenebb volt, mint az előző hónapban. A hivatalos orvosok ugyanis 8714 beteget gyógykezelték és így 148-al többet, mint február hónapban.

A hevenyfertőző kórok közül előfordult: 1. Roncsoló toroklob 59 eset, 12 halálzással. 2. Kanyaró 84 eset, 1 halálzással. 3. Vörheny 204 esetben, 29 halálzással. 4. Hőkhurut 26 eset. 5. Hasiagyomány 7 eset. 6. Fültő mirigylob 16 eset. 7. Hólyagos himlő 2 eset.

Orvos rendőri bonczolat 2 öngyilkos hüláján ejtetett meg.

Törvényszéki bonczolat 14 esetben.

A kir. tanfelügyelő jelentése.

Az elmúlt hó folyamán meglátogatattak, Fugyi-Vásárhelyen, Fugyiban, Kis-Ujfaluban és Kis-Jenőben az összes állami és felekezeti iskolák és általában kielégítő eredmény tapasztaltatott.

A kir. ügyész jelentése.

A nagyvárad kir. törvényszék fogházában — a mult hónap folyamán — letartóztatva volt 377 férfi és 63 nő. A hónap végén letartóztatva maradt: 205 férfi és 30 nő.

A rabkórházban 13 egyén ápolattott; halálozás nem történt.

A munka keresmény 319 korona 77 fillért tett ki.

A kir. főmérnök jelentése.

E szerint az elmúlt hónap folyamán, ugy az állami mint a törvényhatósági körutak és az azokon lévő műtárgyak jó állapotban voltak.

A kir. pénzügyigazgató jelentése.

Febrár hónapban befolyt: egyenes adók czimén 381.642 kor. 74 fill., hadmentességi díj czimén 1.677 kor. 86 fill., jogilleték és díjak czimén 92.368 kor. 26 fill., fogyasztási és italadók czimén 313.748 kor. 08 fill., bélyeg jövedék czimén 52.215 kor. 21 fill., dohány jövedék czimén 163.138 kor. 51 fillér.

Március hónapban fizetési halasztás 2 esetben engedélyeztetett.

Artézi kutak a megyében.

Nagyvárad, ápr. 2.

Egyik minapi számunkban megemlékeztünk arról a leiratról, melyet a földmivelésügyi miniszter intézett a vármegye közönségéhez a kért kulfurók tárgyában s ezzel kapcsolatban kiterjeszkedtünk Biharvármegye ivóvíz hiányára.

A közigazgatási bizottság tegnapi ülésén *Szunyogh Péter* alispán a vármegyének ivóvízzel való ellátása tárgyában a következő jelentést terjesztette elő:

Tekintetes közigazgatási bizottság!

A folyó évi március hó 5-én tartott ülésében tett indítvány folytán ma kelt határozattal azzal méltóztatott megbizni, hogy a vármegye vízszegény vidékének furott kuttakkal ellátása céljából a földmivelésügyi miniszter ur által kilátásba helyezett állami kulfuró garnitúra mielőbbi leküldésének kieszközlése tárgyában tett intézkedéseiről a bizottság legközelebbi ülésének tegyek jelentést.

Ehez képest van szerencsém bejelenteni, hogy a vármegye törvényhatósági bizottságának mult évi december hó 21-én tartott közgyűléséből a vármegye egészségügyi bizottságának n. előterjesztése folytán belügyminiszter urhoz egy állami kulfuró gar-

nitúra mielőbbi lektüldése és annak *díjtalan* használatba bocsátása végett az n. a. közgyűlési végzés értelmében földmivelésügyi miniszter urhoz fölterjesztés intéztetett.

M. kir. földmivelésügyi miniszter ur azonban f. évi január hó 31-én n. a. kelt leiratával a furó garnitúrának lektüldését a *szükséges költségek biztosításáig* függőben tartotta azon indoklással, mert az artézi kutat óhajtó Ökrös-Olcsa, Kalácsa és S.-Szuzsag községek a miniszter ur szakközegei által a munkálatokra előirányzott 16400 koronával szemben csak részben bírnak fedezetel, a még hiányzó összeget pedig tárczája terhére el nem vállalhatja s így költségfedezet hiányában a munkálatok ugy sem lenének foganatosíthatók.

A vármegye közönsége a f. évi márczius hó 21 én tartott közgyűlésében n. a. hozott határozatával földmivelésügyi miniszter ur fent hivatolt rendeletét tudomásul vette, de mivel *fontosnak tartja*, hogy a vármegye területén a jó ivóvíz hiányában szenvedő községekben fokozatosan artézi kutak létesítenek s tekintettel arra, hogy a földmivelésügyi miniszter ur szakközegei részéről egyegy artézi kutnak 4000 koronától 4400 koronáig előirányzott költségeit az egyes érdekelt községek által megajánlott összegek épen nem fedezik, elhatározta hogy a vízhiányban legjobban szűkölködő községek egyikeben a község által e célra biztosított összeg felhasználása mellett, *egy artézi kutat* létesít és kufuró vállalkozók ajánlatainak beszerzése mellett a szükséges intézkedések megtételével engem bizott meg.

Kérem a tekintetes közg. bizottságot, hogy ezen jelentésemet tudomásul venni méltóztassék.

Nagyvárad, 1900, márcz 31.

Szunyogh Péter,
alispán.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Ápril 4. A kath. kör. választmányi ülése.

Ápr. 8. A szépitési: egyet közgyűlése.

Ápr. 10. A Sebes Körös-társulat vál. és rendes évi közgyűlése.

* **A bibornok-püspök a katolikus hírlapírókhoz.** Dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspököt a katolikus írók és hírlapírók minap tartott kongresszusa üdvözölte, mire a bibornok-püspök dr. *Margalits* Edéhez a kongresszus elnökéhez a következőket írta:

Táviratilag kifejezett szíves üdvözlését a magyarországi katolikus írók és hírlapírók Nagyságod elnöklete alatt munkálkodó első értekezletének szinte meleg köszönettel fogadtam s kérelmükre csak azt felelem, hogy annyira meg vagyok győződve a katolikus sajtó rendkívüli fontosságáról, hogy a magyarországi katolikus írókat és hírlapírókat, ameddig szép nevükre méltók, nem támogatni egyszerűen erkölcsi lehetetlenségnek tartom.

Egyébként a jó Isten bőséges áldását esdve működésükre, püspöki áldással maradok kiváló tisztelettel, legjobb akarójuk

Schlauch Lőrincz dr.,

biboros, nagyvárad i. sz. püspök.

* **Uj nagyprépost.** A szatmári káptalanban megüresedett nagyprépostságra ő Felső dr. *Keszler* Ferencz olvasókanonoknak előléptetését jóváhagyta.

* **A magyar katolikusok nemzeti zárandoklata** Rómába 24-én indul. Az utazás a bizottság határozata szerint, mivel a szeszélyes időjárás eshetőségeinek nem akarja kitenni a tengerhez nem szokott utasokat, *kizárólag vasúton* történik. A zárandokokat *Vassary* Kolos hercegprimás vezeti több püspökkel egyetemben a pápa elé. A zárandoklatban való részvétel nagyon meg van könnyítve, a mennyiben nemcsak rendkívüli kedvezmények biztosítják az *olcsó utazást*, de *Rómában sincs gondjuk az utasoknak semmire*, minthogy a lakáson kívül kitűnő ellátásban részesülnek, még pedig nemcsak az előkelő helyek utasai, hanem azok is, a kik a III-ik osztályon utaznak. A Rómában való tartózkodás tetszés szerint szabható akár öt napra, akár tiz napra. Visszafelé az utat negyvenöt napon belül többször meg lehet szakítani s ezenkívül azok, a kik a zárandoklatot elvégezték, külön, szintén kedvezményes áron megnézhetik Nápolyt. — A mint halljuk, már a nép körében is igen élénk mozgalom indult meg, hogy részt vegyenek e nagyszerű zárandoklatban. A pápa többször kifejezte óhaját, hogy mennyire szeretné a sok internacionális ruha helyett a festői nemzeti népviseleteket látni s e tekintetben a magyar nemzeti zárandoklat meg fog felelni a pápa óhajának. A zárandoklatnak egyik kiemelkedő pontja lesz a külön magyar isteni tisztelet a lateráni templomban. A kik *Loretót* is meg akarják látogatni, azok szintén megtehetik csekély ráfizetéssel. Felvilágosításokat a plebáni hivatalok nyújtanak, ugyanott kell jelentkezni is, legkésőbb április 10-éig. A zárandoklatban résztvevők öt vagy tiz napig maradhatnak Rómában. Tiz napra az I. osztály, római ellátást is beleértve, csak 170 frt, öt napra 130 frt; II. osztály 96 és 126 frt; a harmadik osztály meg éppen nagyon olcsó, öt napra 60 frt, tiz napra 70 frt. Vezetőkről, ismertető füzetekről gondoskodva van. Nápolyba természetesen még külön díj jár.

* **Kanonoki kinevezés.** Ő Felső a szatmári káptalanban *Hehelein* Károly címzetes prépost, ungi főesperest és ungvári plébánost kanonokká kinevezte.

* **A nemzeti ünnep.** Az április hó 11-iki hivatalos ünnep az idén a Nagyhétre esik. Az ünnep egyházi része éppen ezért nem tartható meg, mert a liturgia szigorúan előírja a nagyheti ájtatosságokat. Az ünnepet így később tartják meg s idejét a belügyminiszterium fogja kitűzni.

* **Jókai Szegeden.** A vidéki hírlapírók szövetségének csütörtöki közgyűlésén *Jókai* Mór dr. felolvasást tart. *Jókai* nevével Szegedre megy és ünnepélyesen fogadják. A színházban disztribúciósul *Jókai Helvilá-*-ját adják.

* **Köszönet-nyilvánítás.** A vallás és közoktatásügyi miniszter *Mladoniczky* Ignác győri prépost-kanonoknak iskolai adományozásáért köszönetét nyilvánította.

* **Agostai egyháztanács ülés.** A nagyvárad i. *év. evang. egyház* tanácsa f. hó 1-én ülést tartott, melyen a távollevő egyházfelügyelő helyett *Glacz* Antal egyháztanácsos és *Materny* Imre lelkész elnökölték. Részt vettek többek között: *Molnár* Lajos főgondnok, *Winkler* Lajos főjegyző *Hegedüs* Géza, *Petri* Gyula, *Kovalszky* Kálmán, *Schenker* Mihály, *Schadeberg* Béla, *Molnár* János, dr. *Fássy* Lajos, *Bossik* József, stb. *Molnár* János egyháztanácsos, a gyűlés színe előtt tette le a szokásos esküt. Legfontosabb tárgya volt különben a gyűlésnek az esperességi elnökségnek átirata, melyben ér-

tesítette az egyházközséget, hogy a közgyűlés által n. *Rimler* Károly lelkész özvegye részére *egyhangulag* megszavazott s évről-évre megszavazandó 160 frt kegydíjnak vonatkozó határozatot *jóvá nem hagyja* azon okból, mert ezt részint az Egyház tagjaira kivetett adóból, részint a templom-alap kamataiból állapította meg; de másrészt az özvegy és családjának anyagi helyzetét sem ismeri oly kritikusként, — mely ezt az áldozatot igényelné. Az esperesség ezen átirata, a presbyterium nagyobb részénél *méltán* visszatetszést szült, melynek kifejezést adtak. *Molnár* Lajos, dr. *Fássy* L., *Hegedüs* G. és mások, kik azonnal bejelentették, hogy e határozat ellen felebbezéssel élnek, annyival inkább, mert a közgyűlés a kegydíjat nemcsak egyhangulag, hanem azon határozott kijelentéssel állapította meg, hogy az egyházi adó némi emelésével, a folyó kiadásokkal együtt, e többletet is nagyobb megterhelhetég nélkül fogja fedezni. A felebbezés már a napokban elkészült s az egyház hívei között aláírás végett körözni fogják. A felebbezés felett csak a nyáron tartandó esperességi közgyűlés fog dönteni, mely minden valószínűség szerint *meg fogja erősíteni*, mint olyan határozatot, melyet nemcsak a kegyelet és hála, hanem a nemes áldozatkészség eredményezett azon jeles férfiu iránt, ki közel 40 évig hűen és önzetlenséggel szolgálta egyházát és családjának — a szegénységnek és emléknél egyebet — nem hagyott. Ugyane gyűlésen elhatározták, hogy a templom építési-bizottság immár kezdje meg működését, mert a hívek óhajása, miszerint mihamarább díszesebb templomban imádhassák az Istent. Szóba került még a testvér ref. egyházzal közösen megindítandó *akció* egy protestáns leányiskola felállítása ügyében; erre azonban még konkrét javaslat nem keletkezett.

* **Áthelyezés.** *Kolb* Géza margittai járásbirósági aljegyzőt az igazságügyminiszter a nagyvárad i. törvényszékhez áthelyezte.

* **Pártoljuk a hazai ipart.** A legtöbb község külföldi czégekől szerzi be a tűzfecskendőket, és silány készítményekért nagy összegeket dob ki, amellet, hogy ezek a czégek a megrendelőket megtevesztik szándékosan. A belügyminiszter körrendeletében hívja föl a hatóságokat, hogy magyar gyártmányu tűzfecskendőket vásároljanak.

* **Kinevezés.** *Forrás* Gyula nagyvárad i. vidéki járásbirósági joggyakornokot az igazságügy miniszter a margittai járásbirósághoz aljegyzővé nevezte ki.

* **Gyémántos ékszer a buza földön.** *Méhes* Péter o.-sz. -miklósi lakos a minap hazafelé ballagott a Gyapju községhez tartozó Pankota pusztán. Egy düllo uton haladt és a zöldelni kezdő buza vetést nézte, a mikor szeme valami fényes tárgyon akadt meg, mely ott volt a buza vetés szélén egy rögön. Gyémántok voltak biz azok, de alig látszódtak ki a rátapadt sártól. A mikor aztán letakarította *Méhes* Péter a sarat, durva munkás kezei között egy finom művü női nyakéket forgatott, arany alapon gyémánt szemekkel s az egész pillangót ábrázolt. A buzaföldeken azonban ugy látszik inkább akad becsületes megtaláló, mert annak daczára, hogy *Méhes* Péter még sohsem hallott erről a becsületes hivatalról, fogta magát elvitte a gyémántos nyakéket a cséffai főszolgabírói hivatalhoz, mely most közhírré teszi, hogy egy becsületes megtaláló gyémántos ékszer talált s tulajdonosa kellő igazolás mellett álvetheti a cséffai főszolgabírói hivatalban.

* **Ferencz József főherceg Boszniában.** Szerajevóból jelentik, hogy Ferencz József főhercegnek legidősebb, jelenleg tizenhároméves fia, dalmáciai yachtkirándulásából Herczegovinán és Bosznián át tér haza. Metkovicznál szállott partra, egy napot időzött Herczegovina fővárosában, Mosztárban és onnan a főnséges Narenta-völgyön végig Szerajevóba utazott, a hol szintén egy napi pihenőt tartott. Az ifjú főherceg, a kit nevelője, Mattencloit báró főhadnagy és egy udvarmester kísért, nagy gyönyörűségét találta a természet pompás és változatos szépségeiben és mindenütt élénk érdeklődést tanúsított, úgy a jellegzetes keleti vonások, mint a kulturának örvendetesen haladó munkája iránt.

* **A fertőző betegségek Nagyváradon.** Az elmúlt márczius hónap második felében Nagyváradon a fertőző betegségek közül csak a vörheny fordult elő tömegesebben. Márczius 15-től 31-ig vörheny 33, ronesoló toroklob 2, kanyaró 1, hasihagymáz 3, gyermekági láz 1, hökhurut 18 esetben fordult elő.

* **A város veszített pere.** Egy régen húzódó perben jöttek le tegnap az iratok a kuriától a váradai törvényszékhez. *Hertbról és Moskovics* cég, amely a nagyváradai tűzrak-tanyát építette, indította a pert 50847 frt 25 kr. és járulékaik iránt. A város a perbe belement, noha annak sorsa előrelátható volt. Már az első bíróság, a járásbíró elmarasztalta a várost 42274 frt 25 krajczárban, kamatokban s perköltségekben, míg a törvényszék, mint felebezési bíróság ezt az összeget megtoldotta 8573 forinttal. Az ügy felkerült a kuriára is, ahol megítélték az egész kereseti összeget a 50847 frt 25 kr. tőkét, ennek 1897. év szeptember hó 26-tól folyó 5 százalékos kamatait és kötelezték a várost 1285 forint 65 kr. perköltség fizetésére. A kamat és perköltség közel három ezer forintot tesz ki, amit a város megtagaríthatott volna, ha nem megy bele a perbe.

* **Előléptetés.** *Bencsik Sándor* a nagyváradai I. sz. káptalan sályi-erdőgazdaságának erdőgondnoka, főerdésznek léptette elő.

* **Temetés — lakodalom helyett.** Szomorú hírt hozott tegnap reggel a táviró Debreczéből, egy viruló szép hajadonnak, *Balogh Rózsikának*. Rövid, sokatmondó volt a sürgöny: *»Völegénye ma éjjel szívszélhűdésben meghalt.«* A szív, a melynek szeretni kellett volna, még soká lánghólan — egyszerre minden ok nélkül megszűnt dobogani. S a másik szin, — a melynek minden érverése azé a kihült szívé volt — most hosszú időre összetört vigasztalhatatlanul. *Bezdánovics Nándor*, egy helybeli ny. tanárnak a fia postatiszt volt Debreczenben; pár hóval előbb még Nagyváradon volt az ifjú alkalmazásban az Első magyar biztosító-társaságnál. Itt ismerkedett meg *Balogh István* vasuti tisztviselő leányával, Rózsikával, a kivel még a mult ősz elején jeggyűrűt cserélt. Májusra volt kitűzve a lakodalom, a melyet most elhalasztott örökre a halál. A halott hazaszállítására iránt szülei már intézkedtek. A szép menyasszony pedig most felölti gyász fátyolt és siratgatja soká elvesztett paradicsomát.

* **Adomány.** Azon szerencsétlen asszony felségélyezésére, a ki 4 gyermekével nagy nyomorba jutott, *Szent Antal tisztelői* czímmel 3 korona küldetett be hozzájuk, mely összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

* **A debreczeni diák kongresszus.** Ennek a hónapnak a végére van tervezve az idej országos diák kongresszus, amelyet, amint azt már megirtuk, Debreczenben fognak rendezni. A kongresszus előkészületein most fáradoznak, most állítják egybe a programját is. Ez ügyben a debreczeni akadémiának két kiküldötte járt tegnap Váradon, akik *Medvigy Gábor* ifjusági elnökkel értekeztek a kongresszusról. A kiküldöttek a jövő hét folyamán még egy

izben átjönnek Váradra. A váradai jogászok erősen készülnek a kongresszusra, valószínűleg nagyobb számban fognak azon részt venni és pedig mindannyian magyar ruhában.

* **Eltűnt gyermek.** Érmihályfalván Sziki Ferenczné Nagy Pista nevű mostoha fia márczius hó 26-án reggel eltávozott otthonáról, hogy az iskolába menjen. Azóta azonban nyoma veszett s nem találják sehol.

* **A talált régi pénzek.** *Guti László* m.-petrii lakost még a mult hó folyamán *Wilhelm Lajos* margittai szőlőjében kigolirozott, a mikor az ásó egyszerre valami kemény tárgyba ütközött bele. *Guti* erre óvatosan kezdett ásni s csakhamar egy gömbölyű cserép bögrét ásott ki, mely tele volt ezüst pénzzel. *Guti* haza vitte a kincset, de már egy pár nap mulva a veréb is azt csiripelte Monos-Petriben.

— *Gutinak sok pénze van!*

A veréb csiripelésére a hatóság is figyelmes lett és elvette *Guti*től a kincset. Ő a hatóság kérésére önkényt oda is adta a kincset bögrésstől, mert — mint akkor bevallotta — nem tudta a törvényt és azért nem jelentette föl ez esetet. A bögrében találtak 375 drb. Leopold tallért, az egésznek súlya mintegy 47 dekagram. A talált kincset beszállították Biharvármegye alispánjához.

* **Katholikus anyakönyvvezető a zsidó hitközségben.** A *székelyhídi* izr. hitközségnek fényesen dotált anyakönyvvezetői állása van. A mult évben a hitközség érdemes anyakönyvvezetője azonban daczára fényesen dotált állásának, — *átért a katolikus vallásra.* Nagyon zokon esett az izr. hitközség tagjainak, hogy derék tagjuk otthagya őket, annál is inkább, mert a fényesen dotált állásra hamarjában nem kaptak egy más alkalmas emberét, így azután bekövetkezett az az anomália, hogy az *átért anyakönyvvezető* megmaradt állásában és vezette a hitközség írásbeli teendőit *egy fél-évig.* Így lett *székelyhídi* izr. hitközségnek katolikus anyakönyvvezetője. Végre azonban vége lett az aranyjuezi szép napoknak, találtak egy alkalmas embert és a napokban meg is volt a választás. A hitközség feje szívélyes szavakban köszönte meg a volt anyakönyvvezetőnek a *hibuzgó* munkálkodást.

* **Meglopott kereskedő.** Az egyik nagyváradai legnagyobb kereskedő a napokban rájött arra, hogy rendszeresen lopják. A megindult nyomozás tegnap eredményre vezetett, sikerült elfogni két tettest, akiknél több mint ötszáz forint értékű portékát meg is találtak. Az ellopott portékák értékét meghatározni még nem lehet, valószínűleg meghaladja az ezer forintot. A rendőrség a vizsgálat érdekében az eset részleteit még nem hozza nyilvánosságra.

* **Elvesztett kutya.** Elvesztett fegnap a délelőtti órákban egy *Hektor* nevű fehér-fekete, tarka, hét hónapos vizsla kutya. A megtaláló jutalomban részesül, ha átadja *Szokoló* Tamás ügyvédnek.

A búrok győztek!

London, április 2. A Reuter-ügynökség jelenti Bushmanskopból Bloemfonteinben át márczius 31-iki kelettel: Egy lovasságból, két zászlóalj gyalogságból és *Pilcher* ezredes parancsnoksága alatt álló lovasított gyalogságból összeállított sereg, a mely Thebachuban állomásozott s a melynek vezére *Broadwooch* ezredes volt, az éjjel kénytelen volt visszavonulni, mert egy nagy búr hadsereg közeledett. Az angol sereg a *Modder* folyótól délre Bloemfontein mellett levő vizmü felé vonult, a hol reggel négy órakor tábort ütött a melyet a búrok hajnalhasadtával hátulról gránátokkal támadtak meg. *Broadwooch* és kísérlete tovább vonult, míg a sereg többi része hátra maradt fedezetnek. A csapat egy folyómederbe jutott, a hol

búrok voltak elrejtözve, a kik az egész csapatot hat ágyúval egyetemben elfogták. Emebréletben nem esett nagy kár, mert a csapat legnagyobb része a lesbe került, mielőtt csak egy lövés is dördült. *Collville* tábornok hadosztálya, a mely ma reggel indult el *Blonfentein*-ből, délben 12 órakor ideérkezett és gránátüzettel támadt az ellenségre.

London, ápril. 2. A búr hadseregnek *Roberts* lord seregével szemben *Braudfort*nál nyert csatája egyike a stratégia legszebb remekeinek, de ez egyetlen győzedelemnél nagyobb az az erkölcsi diadal, a mely a búrokat egészen föllekesíté és most már erős offenzívára készíti őket.

A búr sereg *Kronstat*ból nyomult előre és minthogy *Roberts* a bekerítéstől félt, egy csapatot küldött ki a vidék megszállására. A búr hadsereg ekkor nem kisebb hadműveletet vitt véghez, mint-hogy elvágta az összeköttetést a kiküldött csapatot és a főszereg között és fényes győzelmet arat.

EGYESÜLETEK.

A kaszinó közgyűlése.

Nagyvárad, ápril 2.

A bihari nemzeti kaszinó vasárnap délután tartotta meg évi közgyűlését. Nagy számmal jelentek meg azon a tagok és élénk figyelemmel hallgatták a választmány évi jelentését, mely igazi költői lendülettel van megírva. A jelentés bevezető részébe visszaillesztve a letűnt évszázad társadalmi harcaira, megelégedéssel konstataja, hogy a demokrácia nemes eszméje mind nagyobb tért hódít; majd fejtegeti a kaszinó fontosságát, melyek közös, tiszta, nemes otthont adnak a társadalom színe-javának, vezérnek a közkatonának egyaránt.

A közgyűlés örömmel vette tudomásul a választmány jelentését, mely emez általános bevezetés után hű képét nyújtja a kaszinó mult évi eredményteljes munkásságának is. A kaszinó ugyanis évről évre több tagot számlál s bevételei is folyton növekednek.

A közgyűlés lefolyásáról a következőket írja tudósítónk:

Czifra Gerő alelnök üdvözölve a megjelenteket, sajnálattal jelenti, hogy a kaszinó nagyérdemű elnöke: *Tisza Kálmán* (éljenzés) betegsége folytán akadályozva van a megjelenésben, a gyűlést ő vezeti.

Jelen voltak:

Alexander Lajos, *Balászházy Iván*, dr. *Bartha László*, dr. *Beöthy László*, *Balogh Elemér*, dr. *Bulyovszky József*, dr. *Bozóky Alajos*, dr. *Czifra Kálmán*, *Cseresznyés Albert*, *Dobosffy Alajos*, *Draveczky Mihály*, *Ember Géza*, *Frankó Endre*, dr. *Frankó Imre*, *Géczy Lajos*, dr. *Grósz Albert*, *Halász Lajos*, *Kaali Nagy Endre*, dr. *Konrád Márk*, dr. *Márkus László*, *Medvigy Mihály*, dr. *Nemes Áron*, dr. *Nyiry Ödön*, *Pallay Lajos*, *Papp György*, *Plathy Miklós*, dr. *Rácz Ödön*, *Rutter Emil*, *Sal Ferencz*, *Szántó Lajos*, *Szunyogh Péter*, *Szunyogh Lóránd*, *Szunyogh Szabolcs*, *P. Tewrewk István*, dr. *Tassy Pál*, *Tóth Márton*, dr. *Tury Kálmán*, *Ujházy Antal*, *Urbán Adolf*, *Vörös László*, *Velyeczky Gyula*, *Wallner Ödön*.

Az évi jelentés.

Czifra Gerő alelnök felkéri *Cseresznyés Albert* könyvtárnokot a jelentés felolvasására.

A közgyűlés a *Cseresznyés Albert* által nagy gondnal összeállított jelentést tudomásul veszi, a felmentést a pénztárnoknak megadja s a jövő évi költségvetést elfogadja.

A választások.

Czifra Gerő alelnök a maga és tisztársai nevében megköszönve a közgyűlés eddigi

bizalmát, a 3 éves mandátumot leteszi. A választás vezetésére korelnökül felkéri *Sal Ferenczet* (lelkes éljenzés), korjegyzőül dr. *Thury Kálmánt*. A szavazatszedő küldöttség tagjai dr. *Konrád Márk* és *Géczy Lajos* voltak.

Megválasztottak ezután egyhangú lelkesedéssel:

Elnöknek *Tisza Kálmán*.

Alelnöknek *Cziffra Gerő*.

Pénztárnoknak dr. *Márkus László*.

Titkárnak dr. *Schweiger Ede*.

Könyvtárnoknak *Osereszyés Albert*.

Ügyésznek *Wallner Ödön*.

Ezután a választmányból kilépő 8 tagot: dr. *Beöthy Lászlót*, dr. *Grósz Albertet*, dr. *Hoványi Ferenczet*, *Hlatky Endrét*, dr. *Konrád Márkot*, *Miskolczy Barnabást*, *Ritoók Zsigmondot*, *Sal Ferenczet* újra megválasztották. Szavazatokat kaptak ezeken kívül *Papp Miklós* kir. tanácsos pénzügyigazgató és *Wallner Ödön*.

A gyűlés *Cziffra Gerő* életével ért véget.

A nagyváradai tisztviselők fogyasztási szövetkezete.

A nagyváradai tisztviselők fogyasztási szövetkezete rövid fennállása óta is bebizonyította, hogy életképes és hasznos szolgálatot tesz a tagoknak.

Vasárnap volt a szövetkezet közgyűlése.

Beöthy László főispán elnökelt s mintegy 80 tag volt jelen.

Első sorban felolvasták az igazgatóság évi jelentését, a melyben fel van sorolva, hogy a múlt évi működés az uttörő munkálkodás volt s ebben az évben jutottak el a cél megvalósításához. Az igazgatóság jelentését tudomásul vették.

A felügyelő-bizottság mindent rendben talált. A múlt évi jövedele, mely az 1000 koronát meghaladja, teljes egészében az alapítók gyarapítására fordított. — Tudomásul vették.

Kovalszky Kálmán vezérigazgató bemutatta a f. évi költségvetést és a tagok felvilágosítása véget kimutatja a folyó évi forgalmat. Hónapról-hónapra rohamosan gyarapodik a szövetkezet forgalma, a mi a beszerzett áruk kiváló jóságának a következménye. — Örvedetesen vették tudomásul.

Végül a felügyelő-bizottságot három taggal kiegészítették s a közgyűlés véget ért.

A katolikus kör választmányi ülése. A katolikus kör választmánya holnap — szerdán — délután fél hat órakor tartja rendes havi ülését.

A „Fehér-Kereszt” megalakulása.

A nagyváradai »Fehér-Kereszt» fiókegyesület megalakítását előkészítő bizottság vasárnap délelőtt 10 órakor a városháza nagytanácsstermben értekezletet tartott.

Az értekezleten *Bulyovszky József* dr. polgármester elnöke alatt részt vettek: *Berkovits Ferencz* dr., *Berkovits Miklós* dr., *Dőri Ferencz* dr., *Grósz Albert* dr., *Grósz Menyhért* dr., *Gyémánt Jenő* dr., és *Láng József*.

Az értekezleten az alakuló közgyűlés tárgysorozatát állapította meg a bizottság.

Az alakuló közgyűlés határidejét a f. évi április hó 22-én délelőtt 10 órára tűzték ki.

Uj katolikus munkás egyesület. A belügyminiszterium a *pozsonyi katolikus munkás egyesület* alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

A betegsegélyző pénztárak államosítása. *Hegedüs Sándor* kereskedelmi miniszter a hivatalba lépésének első percétől fogva legélelkebb érdeklődéssel kísérte a betegpénztárak működését és a szerzett tapasztalatok alapján a pénztárak államosításával meg fogja valósítani elődje, néhai *Baross Gábor* egyik nagyfontosságú reformjának tervét. A betegsegélyző pénztárak ellen ugyanis évek óta állandó a panasz. A »Kzi. Ért.» teljesen megbízható forrásból jelenti, hogy *Hegedüs Sándor* kereskedelemügyi miniszter a betegpénztárak államosítását feltétlenül szükségesnek tartja. Ez okból az országos ipartanács május

havában megtartandó ülésének napirendjére tűzött tárgysorozatának egyik legfontosabb pontját épp a betegpénztárak államosítása fogja képezni. A miniszter azonban ezenkívül az érdekeltek körök és testületek véleményének meghallgatása végett szaktanácskozmányt is fog egybehívni.

Igazságszolgáltatás.

Bünpör egy körjegyző ellen. A nagyváradai kir. törvényszék értesítette a megye alispánját, hogy a volt örvéni körjegyző *Kolon-táry János* ellen beadott bünfenyítő feljelentést augusztus 6-án veszi tárgyalás alá. Nevezett körjegyző ellen 6 rendbeli család miatt adott be följelentés.

TANUGY.

Tankötelesek összeírása. A következő értesítést kaptuk: A jövő 1909—1901. iskolai évre a 3-tól 5 éves óvó- s 6-tól 15 éves tankötelesek összeírását a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter ur elrendelvényén, annak végzésével a rendőrkapitányi hivatal a tanítókat bízta meg. A megalakult összeíró bizottság nevében értesítjük a lakosokat, hogy az összeírás folyó évi április 2-án veszi kezdetét, továbbá felhívjuk, hogy a házaknál megjelenő összeírásokat bizalommal fogadják, a kívánt kérdésekre őszintén feleljenek s gyermekeiket, gyámoltjait, a 15 évet be nem töltött tanonczaikat, szolgálóikat, szóval 3—15 évig bármely viszonyban fogva náluk levő fiukat és lányukat saját érdekükben el ne titkolják, mert összeírásnak nincs más célja, mint meggyőződést szerezni, hogy jelen idő szerint hány tanköteles növendék van városunkban. Kelt Nagyváradon, 1900. márczius 31. *Istvánffy József* összeíró elnök. *Számborovszky Rezső* összeíró jegyző.

Uj rend az iskolákban. Mától kezdve sokkal kellemetlenebb dolog rossz tanulónak lenni az iskolában, mint eddig. Ma lépett életbe a kultuszminiszternek az a rendelete, amely szerint aki a második szemeszter végéig valamely intézet rendes tanulója volt, magánvizsgálatra csak külön miniszteri engedéllyel mehet. Eddig tudniillik olyanformán segítettek a bukottak magukon, hogy kimaradtak az iskolából, beiratkoztak magántanulónak valamelyik másik iskolába s aztán átcsusztak valahogy a magánvizsgán. Az se lesz ezután lehetséges, hogy a ki a nyilvános vizsgán már három tárgyból elbukott, az visszalépjen a vizsgától s aztán magán vizsgán reparálja ki a dolgot. Ezután az a ki három tárgyból a vizsgán megbukott, az akár lép vissza a vizsgától, akár nem — megbukott. S szigorubb lett ezután a javító vizsgálat is.

REGÉNY-CSARNOK.

EL MATARIFE.

Francziából fordította: V. A.

I.

2.

— Miért fogták el? kiáltá B... türelmetlenül. Mondják meg a mit tett?

— Az nem ránk tartozik, felelt az örsvezető. Parancsunk van a biztostól; attól megkérdezheti.

— A viszontlátásra, szegény *Mánuel!* mondá az orvos.

A fogoly mosolyogva felelt két-három szót, melyet nem tudtam megérteni s folytatta útját. *Eduard* mellett ment el a nélkül, hogy rá nézett volna.

— Ki ez? kérdeztem az orvost a ki nagyon elégedetlennek nézett.

— Ez a vidék legjobb, legbecsületesebb embere. Tíz mérföldnyire a környéken, nincs csak

barátja. Mi az ördögért is fogatta el a biztos? Bizonyosan valami csempész dolog. Ime mily igen szép ok hogy elküldjék a csendőröket az első cablacári-ért *Labourd*-ban! . . . Uraim, mentenek ki. Megyek a városba megkeresem a biztost, ki hála Istennek szorosán le van kötelezve irányomban. Beszélék vele *Mánuel* érdekében, és akár akarja, akár nem, még fog hallgatni. Nemsokára ismét találkozom önökkel.

— Jó szerencsét, kedves B . . . , mondá *Eduard* megrázva az orvos kezét ki visszatért a városba.

— Ismered ezt az idegen foglyot? kérdeztem halk hangon *Eduardtól*, mellé ülve.

— Igen, felelt barátom ugyanazon hangon. *Ascain*-ban lakik, egy elég közel levő faluban, a *Rhune* lábánál *Soroudo Mánuelnek* hívják. Ha velem éltél volna ezen a vidéken, százszor halottad volna emlegetni. *Soroudo* régi károlypárti vezér, egyike a legfélelmetesebbeknek a hét éves háboruból. Melékeve volt »a *christinók* mészárosa.« Nem is tudják, hány száz embert felakasztatott és lövetett agyon köztük.

— Barátságából adta neki a mi republikánus doktorunk azt a címet: B . . . az előbb így bizarr nevet említett, *cobla* . . .

— *Látszólag coblacari*. Ez a baszk poéta neve baszkul, a falu énekes ez vagy ha tesszik *troubadourja*. *Mánuel* ebben a tekintetben az első környékünkön, mert igen népszerűen énekel és B . . . is vele együtt a nemzeti költészetet műveli. Halottam, hogy a múlt hónapban költői verseny volt *Sare*-ban és *Mánuel* nyerte el a díjat. S a jó orvos nem nehezelt rá.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Milán részvéte.

Budapest, április 2. (Saj. tud. táv.) *Milán király báró Atzél Belának* részvét táviratot küldött. Az elhunyt lelkiüdvéért ma tartatott meg a belvárosi plébánia templomban a requiem, melyen a gyászoló családon kívül politikai közéletünk számos kitünősége volt jelen.

Öngyilkos főkönyvelő.

Tata-Tóváros, ápril. 2. (Saját tud. táv.) A *Tata Tóvárosi Takarékpénztár* főkönyvelője *Hennel Gyula* pár száz forintot sikkasztott és föbe lötte magát. Az öngyilkos családja a hiányzó összeget azonnal megtérítette.

Havazás.

Nagyszeben, április 2. Ma éjszaka óta itt szakadatlanul esik a hó

Bécs április 2. Tegnap egész nap esett a hó. Az éjjel fagyott. Ma gyönyörű az idő.

Politikai zavarok Spanyolországban.

Madrid, április 2. A nemzeti egyesület manifesztumot bocsátott ki, a melyben tiltakozik a mára tervezett tüntetés betiltása ellen és rosszalja a kormány semmitmondó politikáját. Arról a tervről, hogy az üzleteket a költségvetés megszavazása ellen való tiltakozás jeléül holnap zárva tartják, lemondtak.

KÖZGAZDASÁG.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő számokat húzták ki: 10.000 kort: 81466. — 5000 koronát nyertek: 13993 57548 79529 — 2000 koronát nyertek: 5799 14490 21751 37118 38437 41319 47963 64525 72994 87961 90665 93157 95393 98143 — 1000 koronát nyertek: 6166 6977 7531 12742 15070

15893 23654 25418 31534 35272 35696 38169
42170 44938 45346 45950 46531 48537 51642
65090 66672 69401 75292 76326 76361 77877
81795 82938 91205 98103 98375 98971 —
500 koronát nyertek: 429 897 1146 32675652
8007 10226 11389 12485 20082 26381 26988
29839 37158 42237 46265 46366 47827 48921
50293 51539 52254 56208 60231 67301 68354
68451 68537 69053 72174 75248 76326 77688
78908 85213 86916 90672 93524 93572 96134
96368.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, április 2.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	375.60
Magyar hitel	—	—	—	—	—	374.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	815.50
Rimamurányi	—	—	—	—	—	308.75
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	231.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, április 2.

Buza októberre	—	—	—	—	—	7.77
Buza áprilisra	—	—	—	—	—	7.60
Uj tengeri	—	—	—	—	—	5.52
Rozs okt.	—	—	—	—	—	6.61
Zab okt.	—	—	—	—	—	5.80
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. április 2-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	97.20
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	93.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,10%	—	—	—	—	—	101.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	—	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	99.50
Magyar földterhermentési kötvény 4%	—	—	—	—	—	92.90
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	98.25
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	—	—	—	—	—	94.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	—	164.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	—	141.75
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	—	99.—
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	—	98.75
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	—	98.25
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	—	99.20

Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	136.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	—	17.80
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	—	751.—
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	—	752.—
Párisi vista	—	—	—	—	—	96.40
20 frankos arany (Napoleond'or)	—	—	—	—	—	19.26
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	118.55
London vista	—	—	—	—	—	242.95
20 márkás arany	—	—	—	—	—	23.69

A szotkondozási felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

332—1900 számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a Nagyváradi városi kir. járásbírósnak 1900 évi V. III. 38. számú végzésével **Juhos Imre** felperes részére **Berliner Jakab** fia alperes ellen 7 korona követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 1012 kor. 20 fill. becsült ingóságokra a nagyváradi városi kir. járásbírósnak fenti számú végzésével az árverés elrendelvényén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon Patak-utca 365. sz. házban leendő megtartására határidőül 1900 évi **április hó 4. napján délelőtt 11 órája** tűzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok, s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírott kiküldöttél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak. A törvényes a határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Nagyváradon, 1900. évi márczius hó 17-ik napján.

Batig Ferencz,
kir. bir. végrehajtó.

A
Nagyváradi Takarékpénztár
tisztelettel jelenti ügyfeleinek
és a nagyérdemű közönségnek,
hogy üzleti helyiségeit
az emeletre helyezte át.

1270
1900 eln. sz.

Pályázati hirdetmény.

A városi közbiztonságát rendszeresített és kinevezés folytán megüresedett felelős állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom ennél fogva mindazokat, akik ezen a szervezeti szabályrendelet 216-ik §-a II-ik pontja értelmében 2000 korona fizetés, szabad lakás, fűtés és világítással javadalmazott, nyugdíjjogosultsággal összekötött és f. év április hó 17-én elfoglalandó állást elnyerni óhajtják, miszerint szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket hozzám **f. évi április hó 14 d. u. 5 órájáig** annyival is inkább adják be, mivel a későbbben érkezett pályázati kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Megjegyzem, miszerint a vonatkozó szabályrendelet értelmében a kinevezendő vágóhídi felügyelőnek okleveles állatorvosnak kell lennie, miért is ezen kellék a pályázat alkalmával okmányilag igazolandó.

Nagyváradi, 1900 márczius hó 30-án.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyváradi—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyváradi				Nagyváradi—Gyoma				Gyoma—Nagyváradi.					
V. v.		Sz. v.		Sz. v.		Th. v. sz. sz.		V. v.		Sz. v.		Sz. v.		V. v.			
Nagyváradi ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 30	Nagyváradi ind.	5 50	1 54	Gyoma ind.	3 40	2 30	Nagyváradi ind.	6 50	4 10	Érmihályfalva ind.	5 05	5 30
V.-Velenceze	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya	4 42	2 43	Ósi	6 09	2 08	Déva-Ványa	4 37	3 35	B.-Püspöki	7 17	4 26	Érselind	5 37	6 00
Félix-Fürdő	4 32	3 13	Szudrics	5 09	3 12	Uj-Palota	6 24	2 22	Körös-Ladány	5 13	4 22	Bihar	7 44	4 49	Székelyhid	6 14	6 23
Kardó	4 50	3 27	Belényes	5 37	3 52	Gyires	6 41	2 34	Szeghalom	5 40	4 50	Paptamási	8 13	5 15	Nagykágya	6 27	7 00
Magyar-Gyepes	5 50	4 17	Sonkolyos	5 58	4 15	Körösszeg	7 02	2 53	Vésztlő	6 12	5 20	Gyapoly	8 29	5 30	B.-Diószeg	6 42	7 20
Tasádfő	6 07	4 31	Belényes-Ujlak	6 10	4 27	Szakál	7 39	3 22	Kót	6 38	6 00	B.-Diószeg	8 52	5 48	Gyapoly	6 59	7 38
Drák-Cséke	6 30	4 45	Borz	6 19	4 37	Nagy-tóti	7 55	3 36	Iráz	6 52	6 20	Nagykágya	9 07	6 02	Paptamási	7 24	8 04
Magyar-Cséke	6 50	5 12	Sólyom	6 35	4 58	Komádi	8 25	3 49	Komádi	7 10	7 05	Bihar	9 40	6 24	Bihar	7 45	8 28
Dused	7 05	5 12	Gyanta	6 56	5 19	Iráz	8 42	4 06	Nagy-tóti	7 22	7 16	Érselind	10 08	6 47	B.-Püspöki	8 04	8 48
Szombatság-Rogoz	7 46	5 47	Hollód	7 10	5 34	Kót	9 19	4 31	Szakál	7 48	7 48	Érmihályfalva	10 44	7 21	Nagyváradi	8 21	9 00
Hollód	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz	7 31	6 03	Vésztlő	9 44	4 56	Körösszeg	8 11	8 13						
Gyanta	8 12	6 11	Dused	7 55	6 34	Szeghalom	10 34	5 47	Gyires	8 33	8 22						
	8 38	6 36	Magyar-Cséke	8 07	6 49	Körös-Ladány	11 —	6 05	Uj-Palota	8 47	8 54						
	8 53	6 50	Drág-Cséke	8 26	7 17	Déva-Ványa	12 03	6 55	Ósi	9 03	9 13						
Belényes-Ujlak	9 05	7 01	Tasádfő	8 40	7 33	Gyoma ér.	12 45	7 40	Nagyváradi ér.	9 20	9 32						
Sonkolyos	9 18	7 13	Magyar-Gyepes	8 54	7 50												
Belényes	10 04	7 47	Kardó	9 27	8 31												
Szudrics	10 27	8 09	Félix-Fürdő	9 40	8 45												
Lunka-Rézbánya	10 56	8 34	V.-Velenceze	10 01	9 09												
Vaskóh ér.	11 12	8 49	Nagyváradi ér.	10 11	9 19												

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelzette fektételes megálló helyek.

Nyomatott a Szent-László nyomdában Nagyváradon.